

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3MCdo/1/2016
Identifikačné číslo spisu: 2110216932
Dátum vydania rozhodnutia: 14.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2110216932.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu D. A., bývajúceho v K., proti žalovaným 1/ Ing. V. M., bývajúcemu v K., 2/ Generali Poistovní, a.s., so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta č. 3/A, IČO: 35 709 332, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 13 C 126/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 1. júla 2015 sp. zn. 24 Co 368/2015, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a.

Žalobca a žalovaní nemajú nárok na náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou z 3. augusta 2010 domáhal voči žalovaným 1/ a 2/ náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy z titulu škody spôsobenej dopravnou nehodou zavinenou žalovaným 1/, následkom ktorej došlo k úmrtiu manželky žalobcu.

2. Okresný súd Trnava po úprave žaloby rozsudkom z 1. októbra 2014 č.k. 13 C 126/2010-267 v spojení s doplniacím rozsudkom z 12. novembra 2014 č.k. 13 C 126/2010-292 rozhodol tak, že: výrokom I. uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi sumu 307,47 €, II. uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 40 000 €, III. vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, IV. doplniacím rozsudkom vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Rozhodol tak majúc preukázané, že žalovaný 1/, ktorý mal so žalovaným 2/ uzavretú poisťnú zmluvu podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“) spôsobil 8. augusta 2008 dopravnú nehodu, pri ktorej spôsobil manželke žalobcu T. A. zranenia, ktorým podľahla. V trestnom konaní bolo preukázané jeho zavinené porušenie právnej povinnosti žalovaným 1/, preto súd pri posudzovaní jeho zodpovednosti za vznik škody vychádzal z § 420 Občianskeho zákonníka a vzhľadom na jednoznačne preukázanú

subjektívnu stránku zavinenia nebolo potrebné vychádzať z jeho objektívnej zodpovednosti ako prevádzateľa motorového vozidla (§ 427 Občianskeho zákonníka). Žalobca sa domáhal v konaní náhrady škody, ktorú špecifikoval a tiež aj náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 70 000 €. Súd prvej inštancie posúdil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11, § 13 Občianskeho zákonníka, pričom vo vzťahu k žalovanému 2/ vychádzal z tzv. eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody na zdraví“ v § 4 ods. 1, 2 písm. a/, ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., v zmysle ktorého povinné zmluvné poistenie pokrýva aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým obetí usmrtených pri dopravnej nehode, z čoho vyvodil pasívnu legitimáciu žalovanej 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy spoločne a nerozdielne so žalovaným 1/. Poznamenal, že vo vzťahu k žalovanej 2/ ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného škodcu vo výške a v rozsahu, v akom za škodu zodpovedá poistený škodca. Súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová č. C-22/12, z ktorého podľa jeho názoru vyplýva, že pod pojmom ujma na zdraví sa má rozumieť akákoľvek ujma, ak jej náhrada vyplýva zo zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú ako aj psychickú traumu. Súdny dvor na základe týchto úvah dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou (Smernica Rady 72/166/EHS z 24.04.1972, Smernica Rady č. 84/5/EHS z 30. decembra 1983 doplnená Smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/15/EHS z 11. 05/2005 a Smernica Rady 90/232/EHS zo 14.05.1990) patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva. Na základe uvedeného dospel súd k záveru, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Za stavu, že slovenské právo (§ 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka) dáva žalobcovi možnosť požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia. Súd preto neuznal právnu argumentáciu žalovanej 2/ o nedostatku jej pasívnej legitimácie v spore. O trovách konania súd rozhodol podľa § 150 ods. 3 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný 1/, ktorý namietal nesprávne určenie rozsahu zavinenia poškodenej ako aj výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Žalovaný 2/ namietal okrem iného svoju pasívnu legitimáciu vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa na poskytnutie nemajetkovej ujmy nevzťahuje.

4. Krajský súd v Trnave rozsudkom z 1. júla 2015 sp. zn. 24 Co 368/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdil s tým, že o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, na ktoré v celom rozsahu poukázal (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) Námietku žalovanej 2/ o nedostatku jej pasívnej legitimácie nepovažoval z dôvodov uvedených súdom prvej inštancie za opodstatnenú.

5. Na podnet žalovanej 2/ podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len („generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu s odôvodnením, že v napadnutej časti vo vzťahu k žalovanej 2/ bol ním porušený zákon. Tým, že súdy považovali poisťovňu - žalovanú 2/ vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za nositeľku hmotno-právnej povinnosti, ktorá jej však z príslušných ustanovení zákona nevyplýva, nesprávne posúdili otázku jej pasívnej legitimácie. Generálny prokurátor vyvodzoval prípustnosť mimoriadneho dovolania z § 241e ods. 1 a nasl. O.s.p., keďže v danom prípade boli splnené všetky procesné predpoklady na jeho podanie. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012 a na jeho odôvodnenie, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil. V ďalšom citoval aplikované zákonné ustanovenia, ktorými sa podľa jeho názoru súdy nižšej inštancie vo vzťahu k žalovanej 2/ neriadili. V predmetnej veci za podstatnú považoval skutočnosť, že súdy nesprávne právne posúdili otázku pasívnej legitimácie žalovanej 2/ na plnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 4 ods. 2 a § 15 ods. 1 veta druhá zákona č. 381/2001 Z.z. za zásah do osobnostných práv žalobcovi spôsobený úmrtím jemu blízkej osoby pri dopravnej nehode. Poukázal pritom na skutočnosti

vyplývajúce z uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako aj z rozhodnutia z 20. apríla 2011 sp. zn. 4 Cdo 168/2009. Podľa jeho názoru zákon č. 381/2001 Z.z. (ako lex specialis) priamo upravuje, na koho sa poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vzťahuje (§ 1) a súčasne v § 4 vymedzuje aj rozsah poistného krytia. Zo vzťahu tejto osobitnej právnej úpravy k všeobecnej právnej úprave (Občianskemu zákonníku) potom jednoznačne vyplýva, že aplikácia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka je vo vzťahu k žalovanej 2/ vylúčená. Navyše, nemajetkovú ujmu v peniazoch si možno uplatniť iba voči osobe, ktorá sa zásahu do integrity dopustila, pričom žalovaná 2/ sa takéhoto konania z titulu postavenia žalovanej 2/ dopustiť nemohla. Zo znenia § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. následne jednoznačne vyplýva, že rozsah poistného krytia predstavuje taxatívny výpočet prípadov toho, čo sa odškodňuje, pričom poistený má podľa § 4 ods. 2 písm. a/ tohto zákona právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a náhradu nákladov pri usmrtení. Podľa § 15 ods. 1 zákona je poškodený oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo voči poisťovateľovi. Skutočnosť, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, podľa jeho názoru vyplýva aj z ďalších ustanovení, a to z § 2 písm. g/ a i/ zákona č. 381/2001 Z.z. Nesúhlasil s právnym názorom súdov, že je tu dôvod na odlišný výklad § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. po rozhodnutí Súdneho dvora vo veci N. K. proti L. B. a Z. K. rozsudkom C-22/12.

6. Žalobca, žalovaný 1/ a žalovaná 2/ sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

7. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo podané 14. júna 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

9. Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. (účinného do 30. júna 2016) ak generálny prokurátor na základe podnetu strany, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

10. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu pretrvávala nejednotnosť rozhodovania a výkladu ustanovení § 243e až § 243j O.s.p. v otázke procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania. Na spoločnom rokovaní občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 30. októbra 2015, bolo prijaté spoločné zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé prívodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba „odmietnuť“.

11. Predmetné stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015, vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo

dovoláním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „nech si každý chráni svoje práva“. Táto zásada zdôrazňuje procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťajúca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v § 243e až § 243j O.s.p.

12. V danom prípade generálny prokurátor napadol mimoriadnym dovolaním rozsudok Okresného súdu Trnava z 1. októbra 2014 č.k. 13 C 126/2010-267 vo výroku II., ktorým boli žalovaní 1/ a 2/ zaviazaní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 40 000 € a potvrdzujúcu časť výroku rozsudku Krajského súdu v Trnave z 1. júla 2015 sp. zn. 24 Co 368/2015 (ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II.)

13. V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mala žalovaná 2/ možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sama náležite chránila svoje práva a konala dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Žalovaná 2/ nepodalala dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 1. júla 2015 sp. zn. 24 Co 368/2015.

14. Vzhľadom na to, že v predmetnom konaní podnecovateľka mimoriadneho dovolania (žalovaná 2/) nevyužila dostupný opravný prostriedok (resp. sa možnosti podať dostupný opravný prostriedok sama zbavila), najvyšší súd dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je v danom prípade procesne neprípustné.

15. So zreteľom na to najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako procesne neprípustné (§ 464 CSP v spojení s § 447 písm. c/ CSP).

16. Povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť generálnemu prokurátorovi (§ 261 CSP). Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.